

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Tres aliæ rationes eiusdem opinionis. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

TERTIA ratio, quam assignat Gregorius, est huiusmodi: cum dæmon sit in perpetuo cruciatus, & pœna, semper tristatur: hæc autem tristitia est causa perpetuæ murmurationis contra Deum, qui est causa talis pœnæ: atqui cum tali murmuratione non potest dæmon bene operari: ergo nunquam potest facere aliquid bonum. Hanc rationem probat etiam Gabriel loco citato conclusione secunda de obduratione dæmonum. Addit etiam, perpetuo dæmones peccare: quia continuo appetunt suam beatitudinem, & carere pœna, quam patiuntur, cum tamen Deus velit beatitudinem eis semper denegare, & pœnam perpetuo infligere: peccant igitur, inquit Gabriel, quia suam voluntatem conformem non habent diuinæ.

Hæc tamen ratio infirma est. Et primum quidem, vt ab eo, quod addit Gabriel, incipiamus: friuolum est, asserere, dæmones in eo peccare, quod perpetuo suam beatitudinem appetant: nam si non velint efficaciter ad illam conari, (vt reuera velle non possunt: quia vident esse impossibile, & impossibilem voluntas efficax esse nequit, vt supra disputatione 234. capitul. 2. ex Aristotele probatum est) non peccabunt ex eo solum, quia sibi desiderant simplici affectu beatitudinem, & pœna, quam patiuntur carere: nisi ex superbia contra Deum, & ex odio contra ipsam illam desiderant. Præterea, si vtramque voluntatem habet Angelus necessario, & nõ libere, vt ait Gabriel, quia à nulla ipsarum cessare potest, efficitur nullam illarum esse peccatum: nam peccatum sine libertate esse non potest. Cæterum neque hic author sufficienter ostendit, quare dæmon cessare nequeat ab aliqua earum voluntatum.

Deinde, quod dicunt Gregorius, & Gabriel, ex continuo cruciatus provenire, vt dæmones nihil boni operentur: non satis probatur. Tum quia non satis ostensum est, quæ de causa dæmon cessare non possit ab actu tristitiae, & odij contra Deum, si elicitur à voluntate ipsius. Tum etiam quia licet dæmones perpetuo tristentur contra Deum, ipsamque odio habeant, inde non inferitur, omnem aliam operationem dæmonum malam esse, vt præced. cap. monstrauimus.

Quarta ratio, quam assignat Sanctus Thomas in secundum distinctione illa 7. Capiteolus Caietanus, Ferrarientis, & Ricardus locis citatis, talis est: quæcunque voluntas dæmonis aut est voluntas finis, quem primo appetiuit, aut ex illa voluntas proficiscitur: ergo omnis voluntas dæmonis mala est aut, secundum se, si sit voluntas finis, quem primo appetiuit, aut quia ex illa voluntate viciatur. Porro autem omnem voluntatem dæmonis esse aut illius finis, quem primo appetiuit, aut ortam ex voluntate illius finis, sic probant: prima voluntas, qua peccauit angelus non fuit voluntas alicuius peculiaris finis, sed vltimi, & vniuersalissimi finis: atqui omnis voluntas aut est vltimi finis, aut propter vltimū finem: ergo omnis voluntas Angeli aut est vltimi finis, quem sibi constituit in primo actu, aut propter vltimum illum finem, saltem (vt ait Caiet.) virtualiter. Explicant autem Caiet. & alij Recentiores, quomo-

do dæmones dicantur operari propter finem, quem sibi primo constituerunt, non tantum quia voluntas dicatur manere secundum habitum cōuersa ad illum finem, quem sibi primo proposuit, sed quia ceteræ voluntates virtute participant voluntatem illam primi finis, quem sibi voluntas proposuit, quemadmodum voluntas cuiuscunque boni peculiaris virtute participat voluntatem vltimi finis, nempe beatitudinis. Hæc ratio, si alicuius momenti est, probat, ita dæmonem velle omnia, quæcunque vult, propter finem, quem per peccatum primum sibi constituit, vt non possit non propter illum finem illa velle: alioquin non probaret, dæmonem non posse non male operari.

Meo tamen iudicio hæc ratio non solum infirma est, verum etiam ex illa aliquid absurdi sequi videtur: & primum quidem ex ea videtur colligi, hominem peccare quacumque voluntate sequenti post primam, qua peccauit moraliter, & vltimū finem in creatura sibi constituit: ac proinde non posse aliquid morale bonum ex omni circumstantia operari, eo quod in omni sequenti sua voluntate prima illa voluntas, quando non fuerit per penitentiam retractata, virtute manebit: ac proinde reliquas omnes voluntates prauitate sua viciabit, si id etiam in dæmone efficit: aut assignent, oportet, differentiam inter hominem peccatorū in via, & ipsum, seu Angelum, in termino, ob quam opera hominis in via non inficiantur prima illa voluntate, in termino tamen viciantur.

Deinde ratione priori infirmitas rationis prædictæ ostenditur. Vt enim voluntas aliqua finis præterita, quæ actu non mouet, influere dicatur in sequentes voluntates, & eas inficere, opus est, vt in eas saltem remote aliquid operetur: sicuti ex sententia Bonauent. Scoti, Ricardi, & Gabrielis ostendam. 1. 2. q. 1. a. 6. & q. 8. ar. 2. & q. 14. ar. 4. & 3. in tractatu de Confessione. Remote autem solum dicitur operari voluntas finis in sequentes voluntates, quando sequentes connexionem quadam continuatæ à prima, deriuantur, media saltem alia voluntate, quæ à prima processit. Si enim voluntas finis non habeat aliquam rationem causæ respectu sequentium, non potest esse circumstantia earum: rationem autem causæ habere nequit, nisi ipsa per se, aut per aliam voluntatem moueat ad sequentes, atqui dæmon ita constituit sibi vltimum finem per peccatum prima illa voluntate, vt illa nec per se, nec per aliam mouerit ad sequentes omnes, ergo non potest eū illis comparari, vt circumstantia ipsarum, ac proinde non dicitur virtute manere in sequentibus.

Quod vero adduxit Caiet. de voluntate beatitudinis, quam dicitur participare quodammodo omnes voluntates peculiare, non intelligendum est, vt præcesserit prima quædam voluntas beatitudinis in vniuersum, quæ postea in sequentibus virtute maneat, & sit earum causa proxima, aut remote, vt dicebamus, quia contingere potest vt talis voluntas beatitudinis non præcesserit, aut si præcesserit, non influat vllō modo in reliquas omnes voluntates peculiare, ac proinde non esset verum, in omni voluntate peculiari esse participatā voluntatē beatitudinis, vt contēdit S. Th. 1. 2. q. 1. a. 6. sed ideo dicitur voluntas beatitudinis ab alijs peculiaribus voluntatibus participari, quia quidquid appetim⁹, sub aliqua ratione boni volumus, vt careamus aliquo malo, in hoc autem est quædam

R. f. u. n. i. s. i. s. i. l. l. i. u. s.

Voluntas finis præterita quomodo influere dicatur in sequentes.

7. Tertia ratio.

Impugnatio.

Quarta ratio.

dam similitudo & immitatio beatitudinis, quæ in eo consistit, ut careamus omni malo, & habeamus omne bonum; ex quo non potest inferri, primam voluntatem, quæ dæmon peccando constituit sibi ultimam finem in creatura, participari ut circumstantiam à reliquis omnibus voluntatibus sequentibus, ratione cuius participationis dicitur dæmon peccare.

Quinta
Tasso.

Quintam rationem affert Agidius in huiusmodi; In dæmonibus non potest esse motus aliquis gratuitus, cum eis denegata sit à Deo omnis gratia. Deinde in eis esse nequit motus electivus, qui sit bonus, absque auxilio gratiæ: quia voluntas destituta auxilio gratiæ, nihil potest eligere supra seipsam: ergo natura destituta auxilio gratiæ, quidquid eligit per voluntatem electivam propter seipsam eligit; ac proinde semper dicitur curva manere: ideoque, si amat beatitudinem, eam amat ut bonum suum in quo putat Agidius esse peccatum.

Verum quamvis Agidius concederemus sine aliquo auxilio gratiæ non posse fieri opus aliquod bonum morale, de quo 1. 2. q. 109. art. 2. differendum est, tamen quod ait, dæmonem peccare, quia amat sibi beatitudinem, ut bonum suum, manifeste decipitur: aliqui enim nos frequentius peccaremus desiderantes nobis beatitudinem, & alia bona spiritualia, ut bona nostra: quare & actus spes, qui est etiam desiderium beatitudinis, & bonorum spiritualium, quatenus bona nostra sunt (sic enim ea nobis speramus) esset peccatum, quod est absurdum: quoniam in omni actu virtutis, præterquam in actu charitatis, amamus nobis bonum honestum secundum virtutem, ut latè ostendi 1. lib. de cultu adorationis disp. 1. cap. 4.

Ratio vero, ob quam nullum committimus peccatum desiderando, aut amando nobis bonum aliquod spirituale, etiam sit Deus ipse, ea est, quia licet in hoc amore, & desiderio nos finis finis nostri amoris, & desiderij, & ita non videatur decens, ordinare Deum, aut bonum virtutis ad nos tanquam ad finem, tamen, quia in hoc desiderio, & amore nos sumus finis cui, & non finis cuius gratia, nulla est perversitas, etiam si Deum, & bonum virtutis propter nos diligamus tanquam propter finem cui: esset autem, si Deum ordinarem ad aliud tanquam ad finem, cuius gratia: nec solum nulla est in hoc amore perversitas, imo est congruus & debitus ordo, nam si Deus, & virtus est bonum nostrum, & ea amamus, & desideramus ut bona, maxime conveniens est, ea nobis amare, & desiderare: non est igitur voluntas dæmonis ex eo curva, & male ad seipsam conversa, quia sibi desiderat beatitudinem, & carere pena: sed ex eo quod alia contra regulam rationis amet, & desideret.

CAPUT IV.

Optima ratione prædicta sententia confirmatur.

CUM bene operari, non tantum in homine, sed etiam in Angelo pendeat ex auxilio, & motione Dei ut primæ causæ: non videtur mihi alia melior ratio superesse, ob quam dæmones non possint bene moraliter operari, quam quia eis iusto suo iudicio denegat Deus auxilium suum, cum quo possent bene operari, siue illud sit auxilium gratiæ distinctum à dono creationis, siue sit auxilium, quod aliqui Theologi generale vo-

ARTIC. II.

cant, quod putant non esse auxilium gratiæ. Hanc rationem tetigerunt Paludanus, Marcellus loci citatis. Addit autem Paludanus, hoc citra miraculum fieri: quemadmodum etiam nullum miraculum, elementa non agere post diem iudicii nam quemadmodum, quia elementa etiam solum necessaria propter generationes, & corruptiones, cum post diem iudicii nulla sit futura generatio, & corruptio, absque vilo miraculo non denegabit auxilium cum elementis, quo indigent ad agendum: eodem modo, quia dæmones iam sunt in termino, sicut elementa post diem iudicii futura sunt, absque vilo miraculo illis Deus denegat auxilium suum, siue quo bene operari non possent, quod eis fuerat concessum, quantum fuerunt in via.

Cæterum prædicti auctores non explicant, utrum Deus subtrahat dæmonibus auxilium suum operans, an vero solum cooperans, cum tamen illud plurimum intersit, de hoc, aut de illo genere auxiliij loqui. Explicandum igitur nobis est, quod auxiliium Deus denegat dæmonibus, ne possint bene operari. Est autem auxilium operans (siue sit gratiæ, siue non sit gratiæ, sed generale & commune dicatur) cogitatio quædam intellectus, & motio non deliberata voluntatis, quæ præcedit liberum consensum ipsius: hoc autem dicitur voluntas excitari, præveniri, & preparari ad consensum: auxilium autem cooperans est eadem cogitatio, & motio non deliberata voluntatis, quatenus cooperatur cum voluntate consentium, in qua cooperatione requiritur quoque concursus ipsius Dei tanquam primæ causæ, cuius operis, & cooperatione quædam causa creata operatur.

Dico igitur, dæmones non posse bene operari, non quia illis iam preparatis ad operandum denegat Deus concursum cooperationis suæ, (hoc enim violentum esset, ut disputatione 139. capite primo notavimus) Sed quia denegat illis auxilium operans, & præveniens, qualescumque illud sit, hoc est, non prævenit cogitationem & motum non deliberatum, quo indigent, ut rectè operentur. Est autem notandum discrimen, quod illi adduximus in cætera agentia naturalia, ut elementa, & Angelos, aut homines, qui dicuntur agentia à proposito, quod agentia naturalia et naturali sua constitutione, absque vilo alio extrinseco principio, sunt in promptu, & (ut dicunt) in actu primo ad operandum, ita ut non indigeant extrinseco aliquo, præterquam concursu Dei ut primæ causæ, & materia circa quam operentur: at vero omnis creatura rationalis per creationem in suo esse naturali constituta, ut sit in actu primo, indiget cogitatione, quam interdum necessario consequitur motus voluntatis non deliberatus: & præterea, ut operetur, indiget concursu Dei ut primæ causæ: determinationem autem cogitationis diximus à Deo provenire: in super etiam quamlibet cogitationem, quam habeat creatura rationalis, posse à Deo alijs varijs cogitationibus retardari, ne voluntatem ad consensum alliciat, & hoc est in manu Dei, qui potest varias immittere cogitationes, illas omnino libertate nostra, & Angelis. Quare si elementis manentibus in sua naturali dispositione, & cum materia propinqua, Deus denegaret concursum quo cumque tempore, violentum esset naturæ elementorum, ut plane colligitur.